

РЕШЕНИЕ

№ 4046
София, 04.05.2004

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният административен съд на Република България - Петчленен състав, в съдебно заседание на двадесет и първи ноември две хиляди и трета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: НИКОЛАЙ УРУМОВ
ЧЛЕНОВЕ: ПЕНКА ИВАНОВА
СРЕБРИНА ХРИСТОВА
ВЕСЕЛИНА КЪЛОВА
БОЯН МАГДАЛИНЧЕВ

при секретар Росица Тодорова и с участието на прокурора Ангел Ангелов изслуша докладваното от съдията БОЯН МАГДАЛИНЧЕВ по адм. дело № 8355 /2003.

Производството е по чл.33,ал.1 ЗВАС.

Образувано е по касационна жалба на Христо Станев Христов от София,против Решение №7476/16.07.2003 г. по адм.д.№1524/2003 г. на V отделение на ВАС,с твърдения за неправилност на същото като постановено при допуснати от съда съществени нарушения на процесуалните правила и в нарушение на материалния закон-чл.32,ал.1 ЗДОИ,отменително основание по чл.218б,ал.1,б."в",предложени първо и второ ГПК във връзка с чл.11 ЗВАС.

Министърът на вътрешните работи чрез процесуалният си представител изразява становище за неоснователност на касационната жалба.Счита,че произнасяне по чл.23 ЗВАС за несъответствието на подзаконови актове с нормативни от по-висока степен може да се прави от компетентния за това съд-петчленен състав на ВАС,не и от тричленен състав на същият съд.Поради това счита за неоснователно направеното пред тричлениния състав на ВАС искането за инцидентно произнасяне по законосъобразността на чл.9 от Инструкция I-11324.07.2002 г. за реда за достъп до информация съдържаща се в документите от архивните фондове на МВР с разпоредбите на Закона за достъп до обществена информация.

Прокурорът при Върховната административна прокуратура дава заключение за основателност на касационната жалба.Счита за незаконосъобразен довода на тричлениния състав на ВАС за невъзможност за преюдициално произнасяне по чл.9 от Инструкция I-113/24.07.2002 г.,като противоречащ с разпоредбите на чл.15,ал.2 ЗНА и чл.5,ал.1,2 и 5 във връзка с чл.41 от Конституцията на РБ и ТР №7/96 г. на КС.Недопустимо е въвеждането на допълнителни изисквания с подзаконов нормативен акт, различни от тези установени със закон,още повече,когато подзаконовия нормативен акт е непубликуван.Освен това по

същество счита, че е налице исканата от касатора информация, достъпът до която незаконосъобразно е отказан.

Касационната жалба е подадена в срока по чл.33, ал.1 ЗВАС и е допустима. По същество е ОСНОВАТЕЛНА.

Предмет на жалбата по адм.д.№1524/2003 г. на V о. на ВАС първоначално е бил мълчаливият отказ на министъра на вътрешните работи, а в следствие и изричният му такъв, обективиран в писмо изх.№I-14 449/04.12.2002 г., да се произнесе по заявление вх.№229/15.10.2002 г. за достъп до информация до документите от архивните фондове на МВР за литературните дела на радио "Свободна Европа", радио "Дойче Веле" и радио "Би Би Си", във връзка с проучване на материали свързани с писателя Георги Марков, който в различни периоди между 1970 г.-1978 г. е работил и сътрудничил на тези радиостанции, като е направено било направено и инцидентно искане за отмяната на чл.9 от Инструкция № I-113/24.07.2002 г. на МВР за реда за достъп до информация съдържаща се в документите от архивните фондове на МВР, като противоречаща на чл.25, ал.1 ЗДОИ.

С решението предмет на касационната жалба тричленния състав на ВАС е приел, че производството е по Закона за достъп до обществена информация /ЗДОИ/. Отхвърлил е искането за отмяната на чл.9 от сочената инструкция по съображения, че тричленният състав на ВАС съгласно чл.23 ЗВАС е некомпетентен съд за произнасяне по такова искане. По съществото на спора е приел, че жалбата е неоснователна. Осигуряването на неограничен достъп на жалбоподателя до архивните фондове на МВР и искането за личното установяване от негова страна за наличието на информация по исканата от него тема, в това число и копирането на хартиен носител, при съществуването на такава по негова преценка, е в противоречие с направеното от него искане в заявлението му от 15.10.2002 г. Достъп до такава информация може да бъде предоставен само при съществуването ѝ. При липсата на такава в архивният фонд, каквото е основанието за отказа, обективно и в съответствие с чл.33 ЗДОИ административният орган е отказал предоставянето ѝ като е уведомил за това молителя, което прави мълчаливият отказ и последвалият го изричен такъв, законосъобразни, поради което е отхвърлил подадената срещу тях жалба.

Решението на тричленния състав на ВАС е незаконосъобразно.

Обосновано и в съответствие с доказателствата по делото тричленния състав на ВАС е приел, че образуваното пред него производство е такова по ЗДОИ и разрешаването на спора следва да бъде извършено въз основа разпоредбите на този закон. Касае се до искане за обществена информация съхранявана от държавен орган, свързана с общественият живот в Република България, даваща възможност на гражданите на държавата да си създадат собствено мнение относно дейността на задължените по закона субекти. По силата на чл.4, ал.1 ЗДОИ, всеки български гражданин има право на достъп до обществена информация при условията и реда на този закон, освен ако в друг закон е предвиден специален ред за търсене, получаване и разпространение на такава информация. При липсата на други правила в тази насока установени в ЗМВР, и при условие че с исканата информация, не се засягат права на трети

лица, националната сигурност, обществения ред, здравето и морала и тя не е класифицирана информация, представляваща държавна или друга защитена тайна предвидена със Закона за защита на класифицираната информация, правото на достъп до обществена информация е неограничено.

При правилната квалификация на спора, съдът в противоречие с доказателства по делото е направил правните си изводи, което е довело до неправилното приложение на материалния закон и до необоснованост на съдебния акт.

Искането на касатора по ЗДОИ до министъра на вътрешните работи, обективизирано в заявлението му от 15.10.2002 г. под №2291 е било за "достъп до информация, съдържаща се в документите от архивните фондове на МВР... за проучване на литературните дела на радио "Свободна Европа", радио "Дойче Веле" и ради " Би Би Си" във връзка с проучването на материали, свързани с българския писател Георги Марков..., който в различен период между 1970 и 1978 г. е работел и сътрудничел на трите радиостанции." Заявлението му в съответствие с изискванията на чл.25, ал.1 ЗДОИ и чл.7, ал.1 от Инструкция №I-113/24.06.2002 г. на министъра на вътрешните работи съдържа всички изискуеми реквизити, в това число и достатъчно описание на исканата информация, темата и целта на журналистическото изследване. Мълчаливият отказ и последващият го изричен такъв, обективиран в писмото на министъра на вътрешните работи под №I-14449/04.12.2002 г. е с мотив, че в Дирекция "информация и архив"-МВР " не се съхраняват архивни документи" по посочената от заявителя тема.

Към делото от страница 35 до 50 се съдържат писмени доказателства, които навеждат на извода и същевременно налагат на правни изводи, различни от възприетите от административния орган. Касае се до справка №5947/03.07.1978 г. на началника на VII отдел, VI управление на ДС, Анализ на чуждата пропаганда против НРБългария през 1977 г. с вх. №5127/12.05.1978 г. на ДС и писмо изх. №3590/27.05.1991 г. на Националната разузнавателна служба при Президента на Република България до Началника на Националната следствена служба, която към този момент е в структурата на МВР. От съдържанието на тези документи, до които жалбоподателят според неговите обяснения е имал достъп в предишни моменти във връзка с извършването от него журналистическо разследване по темата е видно, че действително в архивните фондове на МВР се съхранява информация по исканата тема. Всички описани по-горе документи изхождат от бивши структури на МВР и по силата на закона тяхната информация се съхранява в архивите на МВР. Дали информацията към момента на искането съществува в архивните фондове на МВР или е униожена или препратена към други архивни фондове, е друг въпрос. От тези документи обаче се установява по несъмнен начин, че във всички случаи такава информация в архивните фондове на МВР е съществувала и по силата на чл.7, ал.1 ЗДОИ, при липсата на пречките по този текст и чл.5 ЗДОИ, административният орган не е могъл да ограничи на жалбоподателя достъпа до тази информация, тъй като това негово право е неограничено. При евентуалната липса на информацията в архивните фондове на МВР към момента на искането, в съответствие с чл.32, ал.1 ЗДОИ административният орган е задължен да извърши задълбочена проверка за местонахождението на същата и да препрати заявлението до органа съхраняващ исканата информация. В случая министъра на вътрешните работи като не е изпълнил това си задължение по чл.32, ал.1 ЗДОИ а се е задоволил

само да посочи, че "не се съхраняват в ДИА-МВР архивни документи по посочената от Вас тема", е нарушил закона, което прави отказът му незаконосъобразен. Тричленния състав на ВАС при постановяване на решението си като не е съобразил тези изисквания на ЗДОИ и е отхвърлил жалбата на жалбоподателя срещу отказа на министъра на вътрешните работи, е постановил същото в нарушение на материалния закон, което налага отмяната му. Вместо него в съответствие с чл.41, ал.1 ЗДОИ следва да се постанови ново решение по съществуващото на спора, с което се задължи министърът на вътрешните работи да предостави на жалбоподателя достъп до исканата обществена информация.

Не се споделят доводите на касатора в касационната му жалба относно правомощията на тричленния състав на ВАС за произнасяне по законосъобразността на чл.9 от Инструкция № I-113/24.06.2002 г. за реда и достъп до информация съдържаща се в документите от архивните фондове на министъра на вътрешните работи. Косвения съдебен контрол за проверка законосъобразността на индивидуалния административен акт не предоставя възможност за отмяна на подзаконов нормативен акт или отделен негов текст при несъответствие с нормативен акт от висока степен. Съществуващата правна уредба не позволява на тричленния състав на ВАС да обяви незаконосъобразност на нормативен акт или отделен негов текст. Това по чл.23 ЗВАС е правомощие само на петчленния състав на ВАС. Ако съдът при проверка законосъобразността на индивидуалния административен акт констатира, че подзаконов нормативен акт или отделни негови разпоредби противоречат на нормативен акт от по-висока степен, в съответствие с чл.15, ал.2 от Закона за нормативните актове той прилага по-високия по степен акт, но не постановява отмяната на незаконосъобразния подзаконов нормативен акт или текст.

Изхождайки от изложеното по-горе следва да се приеме, че решението на тричленния състав на ВАС като постановено в нарушение на материалния закон следва да бъде отменено, като вместо него се постанови ново решение по съществуващото на спора, с което се отмени мълчаливият отказ и последвалият го изричен такъв обективиран в писмо рег.№I-14 449/04.12.2002 г. на министъра на вътрешните работи за достъп на жалбоподателя до архивните фондове на МВР по исканата обществена информация и се задължи същият да предостави такава на жалбоподателя.

Водим от горното и на основание чл.40, ал.2, изр.2 ЗВАС във връзка с чл.41, ал.1 от ЗДОИ, Върховния административен съд-петчленен състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение №7476/16.07.2003 г. по адм.д.№1524/2003 г. на V отделение на Върховния административен съд, с което е отхвърлена жалбата на Христо Станев Христов от гр.София, против мълчаливия отказ на министъра на вътрешните работи и последвалият го изричен такъв, обективиран в писмо рег.№I-14 449/04.12.2002 г., за предоставяне на достъп до обществена информация в архивните фондове на МВР за проучване литературните дела на радио "Свободна Европа", радио "Дойче Веле" и радио "Би Би Си" за периода 1970-1978 г. по тема "Дейността на Георги Марков в чуждестранните

радиостанции проследявана от Държавна сигурност,като вместо него
ПОСТАНОВЯВА:

ОТМЕНЯ като незаконосъобразен мълчаливият отказ на министъра на вътрешните работи и последвалият го изричен такъв, обективиран в писмо рег.№ I-14 449/04.12.2002 г., за достъп на Христо Станев Христов от гр.София до обществена информация в архивните фондове на МВР за проучване на литературните дела на радио "Свободна Европа",радио "Дойче Веле" и радио "Би Би Си" за периода 1970- 1978 г. по тема "Дейността на Георги Марков в чуждестранните радиостанции проследявана от Държавна сигурност",като го

ЗАДЪЛЖАВА да му предостави достъп до архивните фондове на МВР по исканата обществена информация.

ОСЪЖДА министерството на вътрешните работи да заплати на Христо Станев Христов сторените съдебни и деловодни разноски в размер на 35 лв.

Решението не подлежи на обжалване.

Вярно с оригинала,

ПРЕДСЕДАТЕЛ: /п/ Николай Урумов

ЧЛЕНОВЕ: /п/ Пенка Иванова

/п/ Сребрина Христова

/п/ Веселина Кълова

/п/ Боян Магдалинчев